

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN VIRKAPUKEUTUMISEN VAIHEISTA

*Diakonissan ja diakonin pätevyysmerkki, diakoniarii-
pus, vihreä ja sininen virka-
paita sekä diakonissan juhla-
puku; kaikki nämä on kirjattu
liiton suositukseen virkapukeu-
tumisesta. Viimeksi päivitetty
versio on vuodelta 2011, ja se
löytyy liiton kotisivuilta.*

Suosituksen mukaan asian-
mukainen pukeutuminen se-
kä huoliteltu ja siisti ulkonäkö
ovat osa diakonian viran hoi-
toa. Juhlavassa ja arkisessa työtehtä-
vässä asukokonaisuus on luonnolli-
sesti erilainen.

Diakonissan juhlapuvun ja päte-
vyysmerkin käyttö on rajattu koulu-
tuksen saaneille. Vastaavasti diakonin
pätevyysmerkkiä käyttävät diakonikou-
lutetut. Diakoniariiopus on tarkoitettu dia-
konissa- ja diakonikoulutetuille.

Virkapaitojen alkuperäisestä koulutussidonnai-
suudesta luovuttiin liiton hallituksen päätöksellä
kaksi vuosikymmentä sitten. Vaatetuksen, merkki-
en ja riipuksen käytön edellytys on diakonian vir-
kaan vihkiminen, vaikka vihkimys diakonian vir-
ran kelpoisuusehtona poistettiin 1990-luvun puo-
livälissä.

Käytännössä diakonian virkaan
hakeutuvat ovat myös muutoksen
jälkeen saaneet vihkimyksen. Se toi-
mitetaan Kirkollisten toimitusten kir-
jassa esitetyn diakonian virkaan vihki-
minen-kaavan mukaisesti. Kirjoituksessa
käytetään jatkossakin diakonissa- ja dia-
koni-nimikettä ajan kuluessa tehdyis-
tä koulutus- ja virkanimekemuutok-
sista huolimatta.

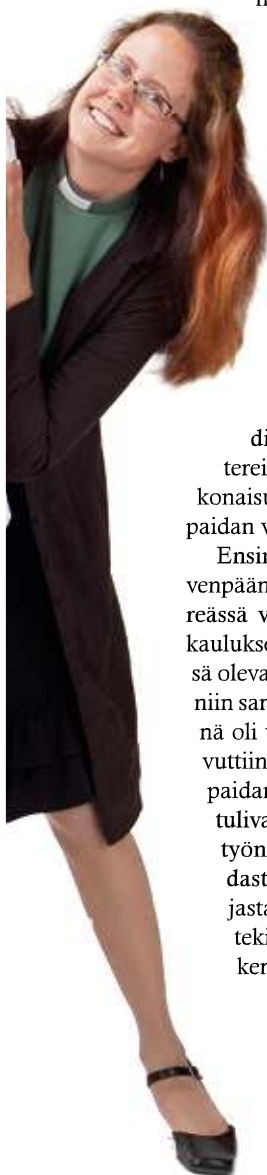
Polkuja tähän päivään

Kaikilla diakonissalaitoksilla oli dia-
konissoilleen omat puvut, myssyt ja
merkit vuoteen 1966 asti, jolloin edelleen
käytössä oleva diakonissan juhlapuku ja
pätevyysmerkki hyväksyttiin Suomen
Kirkon Sisarliiton (vuodesta 1990
Diakoniatyöntekijöiden Liitto) vuo-
sikokouksessa. Päätös oli historialli-
nen ja yhdisti eri diakonisoja.

Puvun suunnitteli naisten työ-,
juhla- ja vapaa-ajan vaatteiden suun-
nittelijana tunnustettu **Riitta Immonen**.

Merkin suunnitteli diakonissa, taiteilija, ho-
peaseppä **Anita Sarlin**. Liitto on omistanut oikeu-
det juhlapukuun aina. Merkin oikeudet, valmistut-
taminen ja myynti siirtyivät liitolle Suomen Diako-
nialaitosten Liitolta vuonna 2008.

Juhlapukukysymys oli esillä jo liiton perustavas-
sa kokouksessa vuonna 1958 ja sen jälkeen useasti.
Vuosikymmenten varrella liitto on ollut aloitteelli-

nen myös diakonisojen arkivir-
kapuvuissa. Viimeinen pukukoko-
naisuus toteutettiin vuonna 1985 yh-
teistyössä työvaatesuunnittelijoi-
den **Pi Sarpanevan** ja **Maj Kuh-
lefeltin** kanssa. Se oli käytössä
kymmenisen vuotta.

Porin Diakoniaopistosta
valmistui ensimmäinen dia-
konissakoulutettu mies vuon-
na 1976. Samassa laitokses-
sa myöhemmin diakonissak-
si opiskelleen **Jouni Kivimaan**
toimeliaisuuden ansioista näin
koulutetuille miehille valmistui
sininen virkapaita. Paidan pään-
tiessä ja kalvosimissa on viitteitä
diakonissan juhlapuvun valkoisista
tereistä. Diakonissan merkki on osa ko-
konaisuutta. Liiton hallitus vahvisti virka-
paidan vuonna 1985.

Ensimmäiset diakonit valmistuivat Jär-
venpään Luther-opistosta vuonna 1955 vih-
reässä virkapaidassa ja valkoisessa panta-
kauluksessa. Asuun kuului edelleen käytös-
sä oleva diakonin pätevyysmerkki. Paita oli
niin sanottu valepaita, kauluksen lisäksi si-
nä oli vain etuosa. Punaisesta väristä luo-
vuttiin, koska se muistutti liikaa piispojen
paidan väriä. Vaikutteet vihreästä väristä
tulivat mahdollisesti Ruotsin diakonia-
työntekijöiden harmaanvihreästä pai-
dasta. Muistitieto merkin suunnitteli-
jasta on hatara, ”joku papin poika sen
teki”. Otamme mielihyvin vastaan tar-
kemman tiedon asiasta.

Liitto vastaa virkapukeutumisesta

Diakonin merkin oikeudet, val-
mistuttaminen ja myynti siirtyi-
vät 1990-luvun alussa toimin-

tansa lopettaneelta Suomen Diakonien Liitolta lii-
tollemme. Se oli osa pitkään yhteistyössä valmis-
teltua diakoniatyöntekijöiden järjestöllistä yhden-
tymistä. Pienempi järjestö lakkautti toimintansa
ja suurin osa jäsenistä liittyi nimensä ja sääntönsä
uudistaneeseen Diakoniatyöntekijöiden Liittoon.

Diakoniariiuksesta on kiittäminen porvoolai-
sia diakoniatyöntekijöitä **Inga-Britt
Ekholmia**, **Kirsti Poutiaista** ja
Maria Jylhää. Riipus valmistui
heidän ja hopeaseppä **Seppo Ju-
karaisen** ideoimana vuonna 1995.
Liittoa kysyttiin kumppaniksi,
mutta tuolloin liitossa ei nähty ri-
pukselle tarvetta virallisten päte-
vyysmerkkien rinnalla. Arvio oli
virheellinen, koska riipus on alus-
ta asti ollut suosittu. Suunnitteli-
jat luovuttivat mielihyvin riipuk-
sen oikeudet, valmistuttamisen ja
myynnin liitolle vuonna 2008.

Liittomme ja kirkon toimi-
elimissä pohdittiin viimeksi
1990-luvulla diakoniatyönteki-
jöiden juhla- ja arkipukeutumi-
sen uudistamista. Vaiheiden jäl-
keen piispainkokous päätti vuon-
na 1993 jättää tehdyt esitykset
pöydälle ja totesi silloisen käy-
tännön jatkuvan, jossa liittom-
me määrittelee pukeutumissuo-
situkset. Piispainkokous päätti
palata asiaan tarpeelliseksi kat-
somallaan tavalla kirkon virka-
kysymyksen ratkettua. Kokous
ei ole asiaan palannut. Virka-
kysymys odottaa edelleen rat-
kaisua.

Diakoniatyöntekijöiden Li-
tolla on pitkäaikainen asiantunte-
mus ja kokemus alamme virkapu-
keutumisesta. Emme näe perusteita
käytännön muuttamiseen. ■

